

Сельський Л. І.

<https://orcid.org/0009-0001-0034-3631>

Інформаційний ресурс «Вільні Медіа»

Мединська О. Я.

<https://orcid.org/0000-0002-3769-163X>

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

СТАНДАРТИ РОБОТИ ЖУРНАЛІСТА В УМОВАХ ВІЙНИ: ЕТИЧНІ ТА БЕЗПЕКОВІ ДИЛЕМИ

Стаття присвячена дослідженню трансформації професійних стандартів та етичних орієнтирів української журналістики в умовах повномасштабного вторгнення рф. Актуальність теми зумовлена безпрецедентними викликами, що постали перед медіаспільнотою. Йдеться про дотримання рівноваги між стандартом оперативного інформування суспільства та дотриманням суворих безпекових протоколів воєнного стану.

Проаналізовано діяльність Комісії з журналістської етики (КЖЕ) як інституту саморегулювання, що забезпечує адаптацію «Кодексу етики» до реалій війни. Особливу увагу приділено аналізу новітніх рекомендацій КЖЕ, зокрема щодо специфіки висвітлення воєнних дій на території агресора, етичних аспектів публікації візуального контенту із загиблими та правил фіксації поховань військовослужбовців. У статті підкреслюється, що в умовах екзистенційної загрози такі традиційні професійні стандарти як об'єктивність, точність та баланс думок, не нівелюються. Вони набувають нових функціональних значень, де у пріоритеті є принцип «не нашкодь».

Окремий сегмент дослідження присвячено безпековим дилемам. Виявлено інституційний розрив між декларативними нормами законодавства щодо страхування медійників та реальними фінансовими можливостями редакцій, що зумовлює вимушений перехід до дистанційних методів збору інформації. Наголошено на критичному стані медійників у полоні та на окупованих територіях, де дотримання стандартів перетворюється на акт цивільного героїзму.

Доведено, що самоцензура в сучасних умовах є не лише інструментом безпеки, а й наслідком психологічного тиску «спіралі замовчання» та подеколи агресивної реакції аудиторії на складні й чутливі соціальні теми.

У висновках обґрунтовано, що зміцнення інститутів саморегулювання та медіаграмотності суспільства є єдиним шляхом збереження незалежної журналістики як фундаменту демократичної держави.

Ключові слова: безпека журналістів, журналістська етика, Комісія з журналістської етики (КЖЕ), професійні стандарти, саморегуляція медіа, самоцензура.

Постановка проблеми. У сучасному світі, де війни все частіше супроводжуються потужними інформаційними кампаніями, роль журналіста у висвітленні збройних конфліктів набуває особливого значення. Стандарти журналістики, що формувалися в мирний час, виявляються або недостатньо ефективними, або потребують серйозної адаптації до умов війни. В умовах війни на перший план виходять питання безпеки, моральних принципів, політичної відповідальності та впливу на суспільну думку. Головне завдання полягає у тому, щоб знайти оптимальний баланс

між забезпеченням права громадськості на достовірну інформацію, дотриманням професійної етики журналіста та протидією маніпуляціям, пропаганді і поширенню мови ворожнечі. Повномасштабна війна рф проти України призвела й до кардинальної трансформації вітчизняного медіапростору. Перед професійною медіаспільнотою наразі є виклики, які не мають аналогів у сучасній світовій практиці. Дилема полягає у необхідності одночасного дотримання універсальних стандартів журналістики, таких як об'єктивність, баланс думок, оперативність, та виконання вимог націо-

нальної безпеки в умовах екзистенційної загрози державі та суспільству й самим журналістам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Засади медіаетики в умовах конфлікту висвітлені у працях Т. Літвінової-Михальонок, І. Побідаш [5], В. Семченко [12]. Автори наголошують, що війна не скасовує стандарти, але вимагає від журналіста глибокої відповідальності за написане і сказане. Адже в умовах війни слово стає своєрідною зброєю, здатною впливати на перебіг подій та умонастрої людей. Дослідники особливо наголошують на таких проблемах, як обмежений доступ до інформації та труднощі з її перевіркою, забезпечення безпеки джерел у контексті репресивних дій окупаційної влади, а також пошук балансу між суспільним правом на інформацію і вимогами національної безпеки. Специфіку роботи журналістів в умовах війни в Україні, з акцентом на тематиці їхніх репортажів як «хроніки війни» та «емоції війни», вивчала А. Червінчук [16].

Питання фізичної безпеки та правового захисту медійників у колі наукових зацікавлень В. Дяченка [2], О. Хорватової, Ю. Пухіра [15]. Автори вважають, що на законодавчому рівні держава детально визначає принципи роботи журналістів в Україні, включаючи їхні права, обов'язки та процедуру акредитації. Також встановлюються норми юридичної відповідальності, зокрема кримінальної, за порушення прав і свобод журналістів. Це стоїть перешкоджання здійсненню їхньої професійної діяльності, переслідування у зв'язку з виконанням професійних обов'язків, а також запровадження цензури чи інших подібних дій. Однак особливої уваги потребує питання безпеки журналістів, що опинилися на окупованій території або у російському полоні.

Вчені зазначають, що в умовах екзистенційної загрози об'єктивність трансформується у відповідальну точність, де пріоритетом стає не просто факт, а наслідки його оприлюднення для національної безпеки. Дані аспекти висвітлюють у своїх дослідженнях Я. Сиваківський [13], К. Чернікова, О. Афанасьєва [17].

Постановка завдання. Метою статті є аналіз трансформації професійних етичних стандартів української журналістики в умовах повномасштабної війни, виявлення безпекових дилем, що впливають на якість інформування суспільства, а також дослідження ролі інститутів саморегулювання та чинників виникнення самоцензури у медійному середовищі. Насамперед заплановано розкрити зміст основних етичних дилем, таких як баланс між оперативністю та безпекою, висвіт-

лення чутливих тем. Також варто розглянути самоцензуру та «спіраль замовчування» [21] як наслідки суспільного тиску та професійного вигорання медійників.

Виклад основного матеріалу. На порядку денному для журналістів все більшої ваги набувають чинники, зумовлені вибором між професійними стандартами, адаптованими до мирних часів, та викликами війни. Етико-професійна дилема полягає у тому, що традиційні журналістські стандарти, розроблені для мирного часу, в умовах війни часто вступають у конфлікт із принципом «не нашкодь». Медійники змушені самостійно визначати межу між правом суспільства на інформацію та ризиком розголошення даних, пов'язаних із питаннями безпеки та нерозголошення задля дезінформування ворога [14]. Не менш важливими є й безпекові та ресурсні обмеження. Відсутність дієвих механізмів страхування та хронічний дефіцит ресурсів у редакціях створюють ситуацію, коли журналісти не можуть повноцінно виконувати свої обов'язки безпосередньо на місцях подій. Це призводить до вимушеного переходу на дистанційні формати роботи, що ставить під загрозу стандарти точності та достовірності інформації [9]. Окрім офіційної військової цензури, медіа опинилися під впливом страху перед агресивною реакцією аудиторії та звинуваченнями у непатріотизмі. Як наслідок, значна частина журналістів вдається до самоцензури, уникаючи гострих соціальних тем, що веде до деформації інформаційного поля та зниження рівня суспільної довіри до ЗМІ [8]. Особливо актуальними є питання фізичного виживання журналістів на окупованих територіях та звільнення працівників медіа з російського полону, що вимагає консолідації зусиль держави, громадського сектору та міжнародних інституцій [6].

Комісія з журналістської етики (КЖЕ) є органом саморегуляції, створеним для журналістів та редакцій в Україні з метою забезпечення ефективного вирішення конфліктних ситуацій у медійному середовищі. Її діяльність спрямована на розгляд скарг, що надходять від споживачів інформації. Експерти КЖЕ також пов'язують свою діяльність із дотриманням професійних етичних принципів у сфері журналістики. Провідною лінією діяльності КЖЕ є утвердження високих стандартів журналістської діяльності в Україні, а також підтримка формування суспільного запиту на якісну журналістику.

Організація була створена ще у 2001 р. у межах ініціативи «Журналісти – за чесні вибори». Починаючи з 2003 р., КЖЕ діє як громадська організація.

Вона представляє Україну на міжнародній арені та входить до Альянсу незалежних пресрад Європи (AIPCE) і є частиною Міжнародної мережі етичної журналістики (EJN). Це свідчить про високі стандарти роботи та довіру до журналістської діяльності. До КЖЕ входять 15 фахівців із напрацьованою роками репутацією. Це журналісти, медіаменеджери, викладачі, експерти та правозахисники. Завдяки їх компетенціям і різним точкам зору забезпечується незалежність і зваженість прийнятих рішень. Члени Комісії працюють на волонтерських засадах, що виключає фінансовий вплив чи конфлікт інтересів. Крім цього, їх склад змінюється кожні три роки, що сприяє постійній ротації та свіжому баченню. З 2017 р. головою Комісії є журналіст, телеведучий, радіоведучий Андрій Куликов. Окрім того, організація взаємодіє з низкою міжнародних організацій, серед яких ЮНЕСКО, Медійна програма Internews в Україні, Координатор проєктів ОБСЄ в Україні, Офіс Ради Європи в Україні, Посольство Великої Британії та США в Україні [7].

КЖЕ керується «Кодексом етики українського журналіста». У цьому документі прописані основні морально-етичні принципи, яких журналісти повинні дотримуватися у своїй професійній діяльності. Він був ухвалений 24 квітня 2004 р. під час з'їзду журналістів. На черговому з'їзді 4 жовтня 2013 р. було підписано його оновлену редакцію. Документ остаточно затверджено 12 грудня 2013 р. на пленумі Національної спілки журналістів України, а також раніше схвалено Комітетом Незалежної медіапрофспілки України. Кодекс складається з 19 статей, що базуються на правах і свободах людини, закріплених у Загальній декларації прав людини, Всесвітній хартії свободи преси ООН, Декларації принципів поведінки журналіста Міжнародної федерації журналістів, Конституції України та чинному законодавству України [3].

Зокрема, у 2024 р. КЖЕ підготувала низку рекомендацій, які окреслюють етичні проблеми роботи журналістів в умовах війни. Серед них: «Рекомендації Комісії з журналістської етики щодо висвітлення подій, пов'язаних з воєнними діями ЗСУ на території Російської Федерації», «Рекомендації Комісії з журналістської етики щодо публікації фотографій людей, які загинули внаслідок агресії РФ», «Рекомендації Комісії з журналістської етики про висвітлення поховань українських військових» [18].

Ще у 2016 р., висвітлюючи роль журналістів під час війни, Андрій Куликов звернув увагу на

особливості коректного подання інформації про травматичні події під час війни та на питання безпеки як самих журналістів, так і людей, які так чи інакше причетні до оприлюднення інформації. Відповідаючи на запитання, чи можна щось приховувати або не до кінця висвітлювати, журналіст зазначив: «Це припустимо у поодиноких випадках. Коли інформування, наприклад, загрожує життю чи здоров'ю мирних мешканців або бійців. Умовно кажучи, ми знаємо, що через три години українські військові робитимуть певні маневри. Якщо це оприлюднити, то по них можуть завдати удару. Все інше – недоліки, моральний стан – потрібно для того, аби решта українців були краще обізнані. Обізнані, а отже, сильні. Для скількох людей набагато більшою травмою було дізнатися про Іловайськ і Дебальцеве після того, як все сталося, коли вже нічим не можна було зарадити? Тому приховувати щось можна лише у тому випадку, коли через це під загрозою опиняється більше життів, аніж ти можеш врятувати» [19].

Головна редакторка онлайн-видання «Дзеркало тижня» Юлія Мостова під час своєї лекції 12 вересня 2023 р. наголосила:

«Етика журналіста під час війни – не мовчати, не нашкодити, працювати на благо держави та її єдності. Дотримуватись цього – зберігати «паростки» журналістики, які будуть затребуваними і після війни. (...) Сьогодні наявність відповідальної вільної журналістики із етичним кодексом – одна із головних відмінностей України від Росії» [10].

Ще під час подій Майдану 2013–2014 рр. у журналістському середовищі розгорнулися дискусії, пов'язані із пошуком відповідей на питання: чи діють професійні етичні стандарти під час війни? Неодноразово наголошувалося, що війна істотно змінює роботу журналістів, унеможливаючи повну об'єктивність і відстороненість, особливо під час оборонної війни. Зважаючи на рівень й обсяги російської антиукраїнської пропаганди й дезінформацію, то з українського боку, мовляв, має бути аналогічна відповідь. Однак журналістські стандарти в умовах війни залишаються такими ж, як і в мирний час. Вони полягають у кількох послідовних діях: з'ясовувати факти, аналізувати їх значення та доносити правду, навіть якщо на перший погляд вона може здаватися невідною або шкідливою [20].

Трансформаційні процеси, що відбуваються у професійному середовищі, наочно демонструють зміну пріоритетів від абстрактної об'єктивності до відповідальної безпеки (табл. 1).

Трансформація професійних стандартів журналістики в умовах воєнного стану

Стандарт	Значення в мирний час	Трансформація в умовах війни	Причини змін та ризики
Оперативність	Максимально швидке оприлюднення інформації	Дотримання часової дистанції	Безпека: запобігання коригуванню вогню ворогом у режимі реального часу
Точність та достовірність	Обов'язкова перевірка фактів на місці події, робота з першоджерелами	Вимушений перехід на дистанційне отримання даних (телефон, соцмережі) через відсутність страхування та небезпеку фізичного знищення, полону, катувань	Ресурсний дефіцит: неможливість застрахувати журналіста та виїхати на місце події
Баланс думок і точок зору	Представлення позицій усіх сторін конфлікту задля об'єктивності	Відмова від надання медіамайданчика агресору; пріоритет офіційним повідомленням Генштабу/державних органів влади України	Етика: недопущення легітимізації ворожої пропаганди та ПІСО
Відокремлення фактів від коментарів	Чітка межа між нейтральним описом події та власною думкою автора	Допустимість емоційного забарвлення при описі воєнних злочинів; поєднання журналістської та волонтерської діяльності	Психологічний чинник: залученість журналіста як громадянина та свідка трагедії
Повнота інформації	Надання вичерпного контексту, локацій, імен та деталей події	Свідоме замовчування специфічних деталей (назви підрозділів, точні координати, обличчя військових без дозволу).	Безпека: заради збереження життів людей та державної таємниці

Джерело: складено за [2; 3; 4; 5; 6; 8; 9; 12; 14; 15; 16].

Сучасні воєнні реалії суттєво актуалізували питання дотримання професійних стандартів та журналістської етики. В умовах, коли будь-яка помилка з боку українських медійників може, навіть ненавмисно, спричинити підтримку ворожих інформаційно-психологічних операцій, значущість відповідального підходу до журналістської діяльності набула більшої ваги. Звідси випливає, що етичні принципи та журналістські стандарти набули особливої важливості, а їх порушення спричиняє ще більшу шкоду, викликає сильні емоційні реакції та обурення.

З іншого боку, воєнний стан та загальна ситуація в державі змушують медіа порушувати окремі журналістські стандарти. Наприклад, часто доводиться жертвувати принципом оперативності, особливо коли йдеться про висвітлення наслідків обстрілів, оскільки існує домовленість із представниками ЗСУ про поширення подібної інформації в ефірі або в публічних матеріалах лише після визначеного проміжку часу. У сучасних умовах інформаційного простору спостерігається наявність як військової цензури, так і самоцензури. Зазначені явища також можна віднести до відхилень від традиційних журналістських стандартів.

Особливо помітним стає відсутність балансу у висвітленні думок та позицій, коли йдеться про висвітлення діяльності ворога. Надання платформи для висловлювань агресору часто вва-

жається неприпустимим, адже це є морально та етично неприйнятним. Створення такого штучного балансу суперечить принципам відповідального журналістського підходу до висвітлення конфліктних тем. Водночас недотримання нормативів професійної етики та журналістських стандартів призводить до зниження рівня довіри до медіа, що стає дедалі більш помітним у сучасному суспільстві. Це далеко не єдина проблема, з якою наразі стикається українська журналістика. Багато хто вважає, що сьогодні ми перебуваємо в умовах, де інтереси суспільної та державної безпеки нібито конфліктують із свободою слова. Однак це хибне уявлення. Ці поняття не суперечать одне одному. Адже свобода слова є необхідною умовою для створення безпечного суспільства, так само як і безпечне суспільство є фундаментом для існування свободи слова. Вони взаємопов'язані й підтримують одне одного.

Запровадження певних самообмежень для журналістів може значно сприяти ефективному виконанню професійних обов'язків. Таким чином, медійникам сьогодні варто зосередитися на саморегуляції як засадничій основі відповідальної та якісної журналістики. Чим вищий рівень етичної відповідальності журналістів, тим меншою стає необхідність у втручанні державного регулювання. Зокрема, за результатами дослідження 2025 р. Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» «Самоцензурування журналістів

в умовах повномасштабної війни» (200 журналістів заповнили анкети-опитувальники та було проведено 12 глибинних інтерв'ю) 73% респондентів зазначили, що хоча б раз вдавалися до самоцензури [1, с. 4]. На це явище впливає безліч різних чинників, серед яких вагоме значення має війна.

Наприклад, перша секретарка Національної спілки журналістів України та членкиня КЖЕ Ліна Куц звернула увагу на те, що одним із чинників, які сприяють самоцензурі серед журналістів, є залежність від реакції аудиторії на оприлюднені матеріали [21]. Вона навела конкретний приклад: одне з медіа опублікувало ретельно зважений і соціально значущий матеріал про стан укриттів. Проте публікація викликала значний негативний резонанс серед аудиторії, включно з критикою від місцевих жителів та органів влади. Зокрема, прозвучали звинувачення, що через цю публікацію укриття можуть стати мішенню для дронів. Хоча представлений матеріал відповідав усім професійним стандартам і був цікавим для місцевих жителів, журналістка змушена була видалити його через тиск, який виник після публікації. Таким чином, хоча журналісти були переконані у правомірності своєї роботи, їм бракувало ресурсів і сил для протидії цьому тиску. Це пов'язано з виснаженням редакцій, перевтомою працівників і поширеним професійним вигоранням, що негативно впливає на їхню діяльність. Ліна Куц також звернула увагу на ще один важливий аспект проблеми: неприйняття будь-якого напрямку висвітлення теми з боку окремих груп споживачів інформації.

Якщо журналісти висвітлюють, наприклад, новину ТЦК, одна частина аудиторії звинувачує їх у захисті ТЦК, ставлячи під сумнів їхню журналістську незалежність. Водночас інша частина дорікає їм за нібито прихильність до ухилинтів, знову ж таки ставлячи під сумнів професійність журналістів. Через це багато редакцій, особливо невеликих, які мають обмежені ресурси та працюють на межі виснаження, часто уникають складних і суперечливих тем. Як наслідок, це може призвести до того, що в майбутньому такі редакції просто припиняють висвітлювати певні теми. Таку тенденцію експерти спостерігають вже кілька років. І саме цей суспільний тиск, який соціологи називають «спіраллю замовчування», має значний вплив на медіа [11].

Голова Національної спілки журналістів України Сергій Томіленко звернув увагу на те, що якість функціонування українських медіа значною мірою залежить від умов, у яких вони здійснюють свою діяльність. Він зазначив, що за відсутності належ-

ного рівня безпеки для журналістів, як фізичної, так і професійної, а також стійкості самих медіа, складно говорити про забезпечення високих стандартів журналістики. У таких обставинах громадяни не отримують повноцінного доступу до достовірної інформації, що суттєво впливає на суспільний простір. В Україні страхування журналістів, які працюють у зонах бойових дій, хоч і передбачене на законодавчому рівні, але фактично не реалізується. Відповідно до чинного закону, відповідальність за страхування медійників покладається на редакції, більшість із яких неспроможні забезпечити це через відсутність ресурсів. Часто юристи навіть рекомендують медіа не оформлювати відрядження для своїх працівників у райони бойових дій, оскільки видача таких документів без належного страхування може розглядатися як порушення законодавства. У зв'язку з цим журналісти, не маючи можливості повноцінно працювати на місцях, змушені частіше покладатися на дистанційний формат підготовки матеріалів, використовуючи інтерв'ю та джерела інформації через телефон або інші засоби комунікації. Такий підхід певною мірою впливає на точність і достовірність отримуваних даних.

Окрему увагу слід приділити питанням діяльності медіа та журналістів на окупованих територіях, адже саме там вони стикаються з особливо серйозними небезпеками. Дотримання професійних стандартів журналістики в таких умовах часто загрожує життю: це може призводити до ув'язнення або навіть фізичного знищення журналістів. За даними НСЖУ, щонайменше 26 українських медійників станом на 2024 р. перебували у російському полоні. У відповідь на це парламентський Комітет із питань свободи слова спільно з українськими журналістськими організаціями активізували зусилля, спрямовані на координацію дій з міжнародними партнерами, щоб просувати питання звільнення українських журналістів на міжнародній арені [4].

Отож, можемо констатувати, що сучасна архітектура журналістських стандартів в Україні тримається на хиткій рівновазі між професійним обов'язком та викликами фізичного і психологічного виживання. Усвідомлена трансформація етичних норм та активізація саморегулятивних механізмів стають для медіаспільноти не лише способом адаптації до воєнних реалій. Йдеться про варіант збереження суб'єктності журналіста в умовах тотального інформаційного протистояння.

Висновки. У результаті проведеного дослідження з'ясовано, що в умовах повномасштабного

вторгнення базові журналістські стандарти не скасовуються. Проте вони зазнають суттєвої функціональної адаптації. Пріоритет оперативності поступається принципам безпеки та збереження життів. Стандарт балансу думок трансформується у захист інформаційного простору від маніпуляцій та легітимізації наративів агресора. Етичний вибір сучасного медійника базується на формулі мінімізації шкоди, де суспільна значущість інформації корелюється з ризиками для національної безпеки.

Діяльність КЖЕ підтвердила свою спроможність бути ефективним медіатором у кризових ситуаціях. Розроблені рекомендації (наприклад, щодо подій на території РФ, висвітлення поховань та ідентифікації загиблих) стали необхідним етичним дороговказом, який дозволяє українським медіа відмежовуватися від російського пропагандистського апарату та зберігати довіру як національної, так і міжнародної аудиторії.

Недотримання окремих нормативів, зокрема точності та повноти надання інформації, часто зумовлене не професійною недбалістю, а відсутністю дієвих механізмів страхування та кадровим виснаженням. Виявлено глибокий інституційний розрив між законодавчим закріпленням гарантій страхування журналістів у зонах бойових дій та реальною практикою, де фінансовий

тягар перекладається на редакції. Це призводить до фактичної неможливості виконання професійних обов'язків «у полі», провокуючи вимушений перехід на дистанційні формати роботи. Така ситуація створює ризик поширення недостатньо верифікованих даних та актуалізує потребу в розробці нових моделей державної та міжнародної підтримки фінансової стійкості медіа.

Дані дослідження Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» 2025 р. свідчать про високий рівень самоцензури, яка спричинена не лише військовими обмеженнями, а й агресивною реакцією аудиторії. Страх перед суспільним осудом та професійне вигорання змушують редакції уникати складних і резонансних тем, як-от діяльність ТЦК. Це створює небезпеку виникнення інформаційних пусток, що в перспективі може призвести до зниження рівня суспільного контролю та демократичної підзвітності.

Збереження якісної журналістики в умовах тривалої війни вимагає переходу від моделі виживання до моделі стійкої етичної відповідальності. Це передбачає посилення інститутів саморегуляції, запровадження реальних правових гарантій (страхування) та підвищення медіаграмотності споживачів інформації для зниження необгрунтованого тиску на медійників.

Список літератури:

1. Бондаренко П., Белошенко А., Присяжнюк М. Баланс між професійністю і національною відповідальністю: Дослідження самоцензурування українських медіа під час висвітлення мобілізації. За підтримки Федеративної Республіки Німеччина. Auswärtiges Amt. 44 с. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва. URL: <https://dif.org.ua/> (дата звернення: 22.04.2026).
2. Дяченко В. Забезпечення захисту журналістів під час збройних конфліктів нормами міжнародного гуманітарного права. *Часопис Київського університету права*. 2023. № 3. С. 210-214. DOI: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.3.2023.42>
3. Кодекс етики. *КЖЕ. Комісія з журналістської етики*. URL: <https://cje.org.ua/ethics-codex/> (дата звернення: 21.04.2026).
4. Крайня В. «Бути етичним означає бути захищеним». Чому під час війни саморегуляція і стандарти зберігають журналістів і журналістику. *Детектор медіа*. 1 березня 2024. URL: <https://detector.media/community/article/223674/2024-03-01-but-y-etychnym-oznachaie-but-y-zakhyshchenym-chomu-pid-chas-viyny-samoregulyatsiya-i-standarty-zberigayut-zhurnalistiv-i-zhurnalistyku/> (дата звернення: 20.04.2026).
5. Літвінова-Михальюнок Т., Побідаш І. Трансформація стандартів журналістики в умовах збройних конфліктів: між «журналістикою миру» та «журналістикою війни». *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2025. Том 36 (75) № 4. Частина 2. С. 224-230. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2025.4.2/35>
6. Посібник з безпеки для журналістів. Посібник для репортерів у небезпечних зонах. 2022. 151 с. *Репортери без кордонів*. URL: <https://resources.rsf.org/ukr/rsf-safety-guide-for-journalists/> (дата звернення: 20.04.2026).
7. Про Комісію з журналістської етики. *КЖЕ. Комісія з журналістської етики*. URL: <https://cje.org.ua/about/> (дата звернення: 19.04.2026).
8. Публікувати чи ні: як війна, тиск аудиторії й внутрішні межі журналіста формують самоцензуру в медіа – експертне обговорення. *Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва*. 17 грудня 2025. URL: <https://dif.org.ua/article/publikuvati-chi-ni-yak-viyna-tisk-auditorii-y-vnutrishni-mezhi-zhurnalista-formuyut-samotsenzuru-v-media-ekspertne-obgovorennya> (дата звернення: 20.04.2026).

9. Путівник юридичних порад для журналістів: як працювати під час війни в Україні? *Центр демократії та верховенства права*. 30 квітня 2024. URL: <https://cedem.org.ua/library/putivnyk-porad-dlya-zhurnalistiv/> (дата звернення: 18.04.2026).
10. Райца В. Про етичні та професійні виклики сучасної журналістики: онлайн-лекція Юлії Мостової для студентів ТНПУ. *Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка*. URL: <https://tnpu.edu.ua/news/8947/> (дата звернення: 18.04.2026).
11. «Самоцензурування журналістів в умовах повномасштабної війни»: медійники обговорили результати дослідження. *Національна спілка журналістів України (НСЖУ)*. 12 грудня 2025. URL: <https://nsju.org/novini/samocenzuruvannya-zhurnalistiv-v-umovah-povnomasshtabnoyi-vijny-med%D1%8Bjnyky-obgovoryly-rezultaty-dosl%D1%8Bdzhennya/> (дата звернення: 15.04.2026).
12. Семченко В. Етичні дилеми журналістської відповідальності в часи війни: На прикладі висвітлення кримської тематики у 2022–2024 роках. *Синopsis: текст, контекст, медіа*. 2025. № 31 (3). С. 199–207. DOI: <https://doi.org/10.28925/2311-259x.2025.3.8>
13. Сиваківський Я. Журналістські стандарти в умовах війни: позиція громадянина чи об'єктивний професіоналізм. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2019. Випуск 45. С. 84–89. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2019.45.9988>
14. Тугарова О. Поширення суспільно необхідної інформації: правові невизначеності і потенційні ризики для медіа. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. Том 3. № 89. С. 132–137. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.3.19>
15. Хорватова О, Пухір Ю. Деякі аспекти правового регулювання законної діяльності журналіста в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право*. 2024. Випуск 81. Частина 2. С. 366–371. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.2.57>
16. Червінчук А. Журналіст в умовах війни: статус комуніканта та професійні орієнтири. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2022. Том 33 (72). № 6. Ч. 2. С. 237–242. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.6.2/40>
17. Чернікова К., Афанасьева О. Журналістика під час війни. Як журналістам працювати в умовах бойових дій. *Universum*. 2024. № 4. С. 135–137. URL: <https://archive.liga.science/index.php/universum/article/view/695> (дата звернення: 21.04.2026).
18. Як минув 2024 рік для Комісії з журналістської етики. Підсумки. *КЖЕ. Комісія з журналістської етики*. 27 грудня 2024. URL: <https://cje.org.ua/news/yak-mynuv-2024-rik-dlia-komisii-z-zhurnalistskoi-etykpidsumky/> (19.04.2026).
19. MediaLab Online. Андрій Куликов: «Ми виховали аудиторію невибагливою». *MediaLab*. 6 червня 2016. URL: <https://medialab.online/news/andrij-kulykov-my-vy-hovaly-audy-toriyu-nevy-bagly-voyu/> (дата звернення: 19.04.2026)
20. MediaLab Online. Етика – це небайдужість. *MediaLab*. 24 вересня 2018. URL: <https://medialab.online/news/kulykov/> (дата звернення: 19.04.2026).
21. Noelle-Neumann E. The Spiral of Silence A Theory of Public Opinion. *Journal of Communication*. 1974. № 24 (2). P. 43–51. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1974.tb00367.x>

Selskyi L. I., Medynska O. Ya. JOURNALIST WORK STANDARDS IN WAR CONDITIONS: ETHICAL AND SECURITY DILEMMAS

The article is devoted to the study of the transformation of professional standards and ethical guidelines of Ukrainian journalism in the conditions of a full-scale invasion of the Russian Federation. The relevance of the topic is due to the unprecedented challenges that have arisen before the media community. It is about maintaining a balance between the standard of prompt information of the society and compliance with strict security protocols of martial law.

The activities of the Commission on Journalistic Ethics (CJE) as a self-regulatory institution that ensures the adaptation of the Code of Ethics to the realities of war are analyzed. Special attention is paid to the analysis of the latest recommendations of the CJE, in particular regarding the specifics of covering military operations on the territory of the aggressor; the ethical aspects of publishing visual content with the dead and the rules for recording the burials of servicemen. The article emphasizes that in conditions of an existential threat, such traditional professional standards as objectivity, accuracy and balance of opinions are not leveled. They acquire new functional meanings, where the principle of “do no harm” is the priority.

A separate segment of the study is devoted to security dilemmas. An institutional gap is identified between the declarative norms of the legislation on insurance of media workers and the real financial capabilities of editorial offices, which causes a forced transition to remote methods of information collection. The critical

condition of media workers in captivity and in occupied territories is emphasized, where compliance with standards turns into an act of civil heroism.

It is proven that self-censorship in modern conditions is not only a security tool, but also a consequence of the psychological pressure of the “spiral of silence” and the sometimes aggressive reaction of the audience to complex and painfully sensitive social topics.

The conclusions substantiate that strengthening the institutions of self-regulation and media literacy of society is the only way to preserve independent journalism as the foundation of a democratic state.

Keywords: *safety of journalists, journalistic ethics, Commission on Journalistic Ethics (CJE), professional standards, media self-regulation, self-censorship.*

Дата першого надходження статті до видання: 24.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 11.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026